

วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/edkkuj>

จัดทำวารสารโดย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

นับถอยหลัง SDGs 2030 : การวิเคราะห์ช่องว่างของการศึกษาไทย

Heading Towards SDGs 2030 : An Analysis of Gaps in Thai Education

ดวงกมล บางชวด*, นิชานันท์ โรจนสัทธางกูร, พีรศักดิ์ แก้วคำลา, ศุภวิชญ์ ศิริมลฤทธิชัย, อรพิน โชคพัฒนาพงศ์

Doungkamol Bangchud*, Nichanan Rojjanasittangkul, Peerasak Kaewkumla, Supawish Siriphonwutthichai, Orapin Chockpattanapong

สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Division of Development Education, Faculty of Education, Chulalongkorn University, Bangkok, Thailand

Received: February 12, 2026 Revised: May 23, 2026 Accepted: June 26, 2026

บทคัดย่อ

สหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) ตั้งแต่ปี ค.ศ.2015 และจะสิ้นสุดลงในปี ค.ศ.2030 เพื่อเป็นจุดหมายให้ทั่วโลกวางแผนการพัฒนาที่เชื่อมโยงกันทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ โดยมีข้อคำนึงว่า การพัฒนาด้านหนึ่งจะไม่ก่อให้เกิดปัญหาภัยกับด้านอื่น ไม่ลดทอนโอกาสของคนรุ่นหลังที่จะใช้ทรัพยากรเช่นเดียวกับคนในรุ่นปัจจุบัน การพัฒนาที่ดีจะต้องสร้างความสมดุลระหว่างความยั่งยืนทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ประเทศสมาชิกสหประชาชาติจำนวน 193 ประเทศ (รวมทั้งประเทศไทย) ร่วมลงนามรับรองวาระดังกล่าวในลักษณะของพันธสัญญาแบบสมัครใจ แต่ละประเทศกำหนดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง สำหรับประเทศไทย มีทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่ให้การสนับสนุนการดำเนินงานในหลากหลายมิติและมีความพยายามอย่างยิ่งที่จะปิดช่องว่างของการพัฒนาที่ผ่านมา หนึ่งในประเด็นที่สำคัญคือ เรื่องการศึกษาที่ปัจจุบันหลายภาคส่วนเข้าใจดีว่า มิได้จำกัดอยู่ในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว การศึกษาที่ดีเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลาตามแต่ละบริบทซึ่งจะส่งผลให้เกิดการต่อยอดและพัฒนาอย่างไม่สิ้นสุด นำไปสู่ความสำเร็จของเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนามนุษย์ในฐานะพลเมืองโลกที่มีคุณภาพ

คำสำคัญ: การพัฒนาที่ยั่งยืน; สหประชาชาติ; ช่องว่างของการพัฒนา; ประเด็นทางการศึกษา

Abstract

The United Nations established the Sustainable Development Goals (SDGs) in 2015, with a timeline extending to 2030, to serve as a global framework for planning interconnected development at both domestic and international levels. A fundamental premise of this framework is that progress in one dimension must not adversely affect others, nor should it compromise the ability of future generations to utilize resources comparable to the present generation. Effective development necessitates achieving a balance among social, economic, and environmental sustainability. Consequently, 193 UN Member States, including Thailand, have endorsed this agenda through a voluntary commitment, with each nation

*Corresponding author. Tel.: -

Email address: jaydoungkamol@gmail.com

designating specific agencies to oversee implementation and conduct continuous evaluation. In the context of Thailand, both public and private sectors have provided multidimensional support, demonstrating significant efforts to bridge historical development gaps. A pivotal area of focus is education, which is not confined solely to the classroom. Quality education is prevailing and context-dependent, fostering continuous extension and endless development. Ultimately, this approach contributes to the achievement of the Sustainable Development Goals by prioritizing human development and the cultivation of high-quality global citizens.

Keywords: Sustainable Development; United Nation; Development Gap; Education Issues

■ บทนำ

“การพัฒนา” ในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (ราวทศวรรษที่ 50) ทั่วโลกได้กำหนดกรอบนโยบายเพื่อพัฒนาประเทศตามแนวทางของ ทฤษฎีความทันสมัย (Modernization Theory) เพื่อนำพาประเทศของตนเองไปสู่การพัฒนาในทิศทางเดียวกันคือ การไปสู่ความเป็นสังคมตะวันตก เป็นประเทศอุตสาหกรรมที่มุ่งสร้างการเติบโตทางเศรษฐกิจ หากมองในแง่ดี จะเห็นได้ว่าเป็นการทำให้คุณภาพชีวิตของประชากรให้ดีขึ้น เท่าเทียมกันมากขึ้น หากแต่เมื่อเวลาผ่านไปกลับพบผลที่ได้ในทางตรงกันข้าม เพราะการเร่งพัฒนามีลักษณะเป็นเส้นตรงนี้โดยมีเป้าหมายทางเศรษฐกิจเป็นตัวนำนี้ไม่สามารถใช้ได้กับทุกประเทศเพราะแต่ละประเทศมีบริบททางสังคมและวัฒนธรรม ปัญหา และปัจจัยเงื่อนไขที่แตกต่างกัน และพบว่าการพัฒนาที่ผ่านมาได้ส่งผลต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมทั้งในระดับประเทศและทั่วโลก ดังนั้น เป้าหมายของการพัฒนาจึงไม่ควรมองที่ผลลัพธ์ในระยะสั้นซึ่งเห็นได้ชัดเจนเป็นรูปธรรมดังเช่นการเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่ควรพิจารณาผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อประชาชนในระยะยาวด้วย

“เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” (Sustainable Development Goals : SDGs) เป็นเสมือนจุดหมายปลายทางของการพัฒนาที่ประเทศต่าง ๆ กำหนดให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนดำเนินงานเพื่อตอบสนองตามตัวชี้วัด องค์การสหประชาชาติ (United Nations) เป็นผู้ริเริ่มในปี ค.ศ.2015 จากการประชุมสมาชิก 193 ประเทศ (รวมทั้งประเทศไทย) ซึ่งได้รับรอง “วาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ.2030” หรือ “Transforming Our World : the 2030 Agenda for Sustainable Development” เพื่อเป็นทิศทางการพัฒนาของโลก (ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2568)

สำหรับประเทศไทย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เป็นหน่วยงานหลักที่ขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการประสานงานกับกระทรวงและหน่วยงานอื่นที่จะนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติและเกิดบูรณาการการทำงานร่วมกัน ในแต่ละปีจะมีการเก็บข้อมูลผลการดำเนินงานแต่ละเป้าหมายการพัฒนา หนึ่งในเป้าหมายที่ประเทศไทยได้เก็บข้อมูลไว้อย่างครบถ้วนด้วยเห็นความสำคัญคือ เป้าหมายที่ 4 การสร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่างครอบคลุมและเท่าเทียมและสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2569) อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาตัวชี้วัดเป้าหมายด้านการศึกษาจะพบว่า ยังคงจำกัดการเก็บข้อมูลกับการศึกษาในระบบเป็นสำคัญ ทั้งที่ในปัจจุบัน มีความต้องการแรงงานที่มีสมรรถนะสูงและหลากหลายที่ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่อาจตอบสนองได้

ทั้งนี้ ตัวชี้วัดดังกล่าวเป็นไปตามระบบแบบสากลที่ทั่วโลกกำหนดให้เป็นเป้าหมายของการพัฒนา แต่ละปีจะมีการประเมินและแสดงผลใน Sustainable Development Report ซึ่งได้จัดลำดับประเทศที่บรรลุ SDG Index ไว้ ในปี พ.ศ. 2568 ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับที่ 43 ของโลก (ขึ้นมา 2 อันดับจากปี พ.ศ.2567) และเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน พบว่าประเทศไทยเป็นอันดับที่ 1 เป็นปีที่ 7 โดยในปี พ.ศ.2568 เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนมีด้วยกันทั้งหมด 17 เป้าหมาย บทความนี้ให้ความสำคัญกับเป้าหมายที่ 4 คือการสร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพอย่าง

ครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งประกอบด้วยตัวชี้วัดหลายประการได้แก่ การประกันว่าทุกคนจะได้เข้าเรียนในโรงเรียนโดยไม่มีค่าใช้จ่าย การลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ประชาชนทุกคนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการนำไปประกอบอาชีพ เป็นต้น

จากข้อมูลในปี พ.ศ.2568 พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเรียนจบตามสัดส่วนที่ได้กำหนดไว้ครบถ้วนและ ผู้ใหญ่อายุระหว่าง 15-24 ปี สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยสำหรับชีวิตประจำวันได้ (Sustainable Development Solution Network 2025, 2025) อย่างไรก็ตาม การศึกษาของไทยยังมีความเหลื่อมล้ำในหลากหลายมิติ กองทุนเสมอภาคเพื่อทางการศึกษา (2568) ได้วิเคราะห์ไว้ว่า ประเทศไทยยังมีปัญหาการศึกษาหลายประการ อาทิ เด็กยากจนและยากจนพิเศษ วิกฤตเด็กหลุดจากระบบการศึกษา และยังมีช่องว่างโอกาสทางการศึกษาอีกมากของคนทุกเพศทุกวัย ซึ่งช่องว่างทางการศึกษาเหล่านี้สามารถส่งผลถึงปัญหาสังคมในระยะยาว ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม รวมถึงด้านสิ่งแวดล้อม ทั้งในเชิงโครงสร้างและการปฏิบัติ หลายประเทศทั่วโลกก็พบวิกฤตปัญหาที่ประชากรขาดโอกาสในการเรียนรู้เช่นกัน โดยเฉพาะหลังโรคระบาดโควิด – 19 และปัญหาจากความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ วิกฤตด้านสิ่งแวดล้อม และการเข้าถึงเทคโนโลยีของคนทุกช่วงวัย

ในบทความนี้ จะนำเสนอบทวิเคราะห์ช่องว่างของการศึกษาที่หลากหลายมิติโดยนำเป้าหมายและตัวชี้วัดของการพัฒนาที่ยั่งยืนมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ประเด็นทางการศึกษาที่หยิบยกมามีทั้งจากในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษา ทั้งในโรงเรียนและนอกรั้วโรงเรียน กำหนดหัวข้อตามผู้เขียนที่แต่ละคนจะมีพื้นฐานความสนใจมิติทางการศึกษาในบริบทที่แตกต่างกัน

■ ช่องว่างสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ : พิศศกดิ์ แก้วคำลา

สมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะมีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง SDG4 การศึกษาที่มีคุณภาพ (Quality Education) เป้าหมายย่อย 4.4 การเพิ่มจำนวนเยาวชนและผู้ใหญ่ที่มีทักษะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร และเป้าหมายย่อย 4.7 การสร้างหลักประกันว่าผู้เรียนทุกคนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGmove, 2021) โดยสมรรถนะผู้เรียนในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) กำหนดสมรรถนะผู้เรียนไว้ 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการแก้ปัญหา 3) ความสามารถในการคิด 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และ 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี ซึ่งหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560) เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐานมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณภาพอย่างน้อยตามมาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดที่กำหนด ส่วนหลักสูตรฐานสมรรถนะมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนบูรณาการความรู้ข้ามศาสตร์ (Multidisciplinary) โดยคุณครูออกแบบการเรียนรู้แบบสหวิชาที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงผ่านการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติ (Active Learning) เพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถในการนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แบ่งปัน พัฒนา และต่อยอดสมรรถนะได้เต็มตามศักยภาพของแต่ละบุคคล (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนรับมือกับความท้าทายที่ซับซ้อนทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน ในปี พ.ศ.2561 จึงได้มีการจัดตั้งพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาตามมติคณะรัฐมนตรี โดยโรงเรียนในพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาได้ใช้สมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะบูรณาการลงในแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 ด้านประกอบด้วย 1) การจัดการตนเอง 2) การคิดขั้นสูง 3) การสื่อสาร 4) การรวมพลังทำงานเป็นทีม 5) การเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง และ 6) การอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) โดยกระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดให้พื้นที่ 8 จังหวัด เป็นพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาซึ่งใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะ ประกอบด้วยโรงเรียนในจังหวัด สตูล ระยอง ศรีสะเกษ กาญจนบุรี เชียงใหม่ และ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส รวม 541 แห่ง (หอสมุดรัฐสภา, 2566)

วัตถุประสงค์หลักของพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาตามที่กำหนดไว้ใน พระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา พ.ศ. 2562 มาตรา 5 ประกอบด้วย 4 ประการ คือ 1) คิดค้นและพัฒนานวัตกรรมการศึกษาและการเรียนรู้เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน 2) ลดความเหลื่อมล้ำในการศึกษา 3) กระจายอำนาจและให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษาและโรงเรียนนาร่องเพื่อเพิ่มความคล่องตัวในการบริหาร และ 4) สร้างและพัฒนากลไกในการจัดการศึกษาร่วมกันระหว่างภาคีรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม (สำนักงานบริหารพื้นที่นวัตกรรมการศึกษา, 2562) หลังจากการดำเนินงานในพื้นที่นาร่อง รัฐบาลได้เห็นชอบให้ขยายพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพิ่มเติม มีประกาศกำหนดให้มีพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาเพิ่มเติมในปี พ.ศ.2565 จำนวน 11 จังหวัด ประกอบด้วย กรุงเทพมหานคร จังหวัดกระบี่ จังหวัดจันทบุรี จังหวัดตราด จังหวัดภูเก็ต จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดสงขลา จังหวัดสระแก้ว จังหวัดสุโขทัย จังหวัดสุราษฎร์ธานี และจังหวัดอุบลราชธานี ทั้งนี้ เมื่อรวมพื้นที่นาร่องจำนวน 8 จังหวัดแล้ว ทำให้ปัจจุบันมีพื้นที่นวัตกรรมการศึกษารวม 19 จังหวัด โดยมีโรงเรียนนาร่องรวมทั้งสิ้น 1,746 โรงเรียน (หอสมุดรัฐสภา, 2566) การเพิ่มจำนวนพื้นที่และโรงเรียนสะท้อนถึงความมุ่งมั่นของภาครัฐในการขยายผลนวัตกรรมการศึกษาไปสู่พื้นที่อื่นๆ ตามความพร้อม

อย่างไรก็ตาม การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะยังคงมีช่องว่างที่เผชิญกับอุปสรรคสำคัญหลายประการ ประกอบด้วย 1) ความยึดติดกับระบบการสอนแบบเดิมที่เน้นการท่องจำ ทำให้การเปลี่ยนไปสู่การเรียนรู้เชิงสมรรถนะทำได้ยาก 2) ความไม่ต่อเนื่องทางนโยบายและการเมือง เมื่อมีความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองย่อมส่งผลกระทบต่อความเปลี่ยนแปลงทางนโยบายการศึกษาทำให้การพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะเกิดความไม่ต่อเนื่องตามไปด้วย และ 3) การขาดแคลนครูที่มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้เชิงสมรรถนะและการขาดทรัพยากรทางการศึกษา เช่น สื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยีที่เพียงพอ (OECD, 2018; Chavati, 2025; สรณบดีนทร์ ประสารทรัพย์, 2568) นอกจากนี้จากรายงานผลสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะในโรงเรียนระดับประถมศึกษาจำนวน 8 แห่งในพื้นที่ 4 จังหวัด ประกอบด้วย สตูล ระยอง กาญจนบุรี และเชียงใหม่ พบว่าด้านการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและวิทยาการอย่างยั่งยืนเป็นสมรรถนะที่เกิดขึ้นน้อยที่สุดเท่ากับร้อยละ 12 ส่วนด้านการจัดการคิดขั้นสูงเท่ากับร้อยละ 17 เท่ากับด้านการเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ขณะที่ด้านการจัดการตนเอง ด้านการรวมพลังทำงานเป็นทีมและด้านการสื่อสารเท่ากับร้อยละ 18 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2567) สะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างของสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะที่ต้องได้รับการแก้ไขและพัฒนา ความท้าทายในเชิงการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะเป็นความท้าทายด้านการพัฒนากำลังคนที่มีสมรรถนะสูงของประเทศเพื่อให้สามารถสร้างผลิตภาพทางเศรษฐกิจและคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมเทคโนโลยีใหม่ๆ เพื่อพัฒนาประเทศในทุกมิติ (สถาบันวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 2567) จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลจากงานวิจัยโดยเสนอแนวทางการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ (พิญญา ใจมาลัย, 2567; รัตนภรณ์ อินทร์ฉลาด และสิรินาถ จงกลกลาง, 2567; สรณบดีนทร์ ประสารทรัพย์, 2568) มีดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้เชิงบูรณาการที่เชื่อมโยงเนื้อหาเกี่ยวกับบริบทชีวิตจริงและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน เช่น การบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ข้ามศาสตร์วิชาที่เชื่อมโยงกับสิ่งแวดล้อม เชื่อมโยงกับศิลปะเพื่อให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขและน่าสนใจ
2. การฝึกอบรมและพัฒนาศักยภาพครูในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ พร้อมทั้งสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้
3. โรงเรียนสนับสนุนการนำเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามาช่วยในการลดภาระงานของครู
4. โรงเรียนมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และภาคส่วนต่าง ๆ เพื่อจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีส่วนร่วมและต่อเนื่อง
5. โรงเรียนมีการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่มีคุณภาพเกี่ยวกับผู้เรียน ครู และการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อใช้ในการวางแผน การตัดสินใจ และการพัฒนาสมรรถนะผู้เรียนตามหลักสูตรฐานสมรรถนะ

อย่างไรก็ดี แนวทางดังกล่าวเป็นเพียงการข้อเสนอจากการวิเคราะห์ของผู้เขียนในช่วงเวลาที่การศึกษาไทยกำลังพยายามปรับให้การจัดการระบบนิเวศการเรียนรู้มีความเหมาะสมมากขึ้น เพื่อสอดคล้องกับการตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานที่ต้องการผู้ที่มีความรู้ความสามารถที่หลากหลาย เรียนรู้ได้เร็ว ปรับตัวได้ไวกับการเปลี่ยนแปลง เช่นการปรับหลักสูตรการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่ปัจจุบันมีแนวทางการจัดการศึกษาที่แตกต่างจากมาตรฐานการอุดมศึกษา (Higher Education Sandbox) (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.), 2564) เพื่อให้มหาวิทยาลัยมีอิสระในการออกแบบการจัดการหลักสูตรโดยนำความต้องการของภาคเอกชนมาร่วมพิจารณา สามารถให้ภาคเอกชนมาเป็นผู้ร่วมวางแผนการจัดการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียน และการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาวะเศรษฐกิจและสังคมโลก

■ ภาระงานล้นมือครูไทยสู่ภาวะหมดไฟไร้พลัง : ช่องว่างที่การศึกษาไทยรั้งครูไว้ไม่ได้ : ศุภวิชญ์ ศิริผลวุฒิชัย

เป็นที่น่าประทับใจอย่างยิ่งที่ประเทศไทยได้แสดงให้เห็นถึงความก้าวหน้าในการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) ของสหประชาชาติ (United Nations) จากรายงานการพัฒนาที่ยั่งยืนประจำปี 2568 หรือ SDG Index 2025 ของ Sustainable Development Solutions Network (SDSN) พบว่าประเทศไทยอยู่อันดับที่ 43 ของโลก และยืนหนึ่งในภูมิภาคอาเซียนเป็นปีที่ 7 ติดต่อกัน (พ.ศ.2562 – พ.ศ.2568) หนึ่งในเป้าหมายที่อยู่ในสถานะ “บรรลุเป้าหมาย” (สีเขียว) คือ เป้าหมายที่ 4 การศึกษาที่มีคุณภาพ (Quality Education) หรือ SDG4 ซึ่งยังคงอยู่ในสถานะบรรลุเป้าหมายเดิมจากปี 2567 (Sachs, J. D., Lafortune, G., Fuller, G., & Iablonski, G., 2025)

จากรายงานดังกล่าวเสนอข้อมูลอัตราการเข้าเรียนระดับปฐมวัยของเด็กอายุ 4 ถึง 6 ปี อยู่ที่ร้อยละ 96.9 ส่วนอัตราการรู้หนังสือของประชากรที่มีอายุ 15 ถึง 24 ปี อยู่ที่ร้อยละ 98.2 ในขณะที่อัตราสุทธิของการเข้าเรียนระดับประถมศึกษา อยู่ที่ร้อยละ 98.4 และตัวเลขที่น่าสนใจยิ่งคือ อัตราการสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสูงถึงร้อยละ 140.1 ตัวเลขเหล่านี้สร้างมุมมองเชิงบวกว่าการศึกษาไทยกำลังไปในทิศทางที่เหมาะสมแล้ว หากแต่ความจริงเบื้องหลังคือ ความสำเร็จจากตัวเลขนี้น่าสงสัยของ "การเข้าถึง" (Access) เป็นหลัก (SDG Index, 2025) แม้เด็กส่วนใหญ่จะเข้าถึงการศึกษได้แล้ว แต่คุณภาพการศึกษาที่ได้รับกลับยังเป็นประเด็นที่น่ากังวลยิ่ง ตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมคือ ผลทดสอบระดับนานาชาติอย่าง PISA 2022 ที่ประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากลจาก Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) ปรากฏว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนไทยยังอยู่ในระดับที่ต้องพัฒนา (ศูนย์ดำเนินงาน PISA แห่งชาติสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2568) สะท้อนปัญหา "คุณภาพและผลลัพธ์การเรียนรู้" ซึ่งการมองแค่สถานะ "บรรลุเป้าหมาย" อาจทำให้เรามองข้ามปัญหาเชิงคุณภาพที่แท้จริง

นอกจากปัญหาด้าน "คุณภาพและผลลัพธ์การเรียนรู้" ที่กล่าวมาแล้วนั้น รายงานผลการประเมิน PISA 2022 ได้เสนอว่า ครูมีอิทธิพลอย่างมากในการส่งเสริมความมั่นใจของผู้เรียนในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเป็นอิสระ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพสังคมปัจจุบันที่เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในชีวิตทั้งด้านการเรียนการสอนและเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียนมากขึ้น นอกจากครูจะต้องเตรียมความพร้อมในการสอนและคอยให้การช่วยเหลือผู้เรียนแล้ว ครูยังควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง (ศูนย์ดำเนินงาน PISA แห่งชาติสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2568) เห็นได้ชัดว่ารากฐานการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองย่อมเกิดจาก “ครู” ผู้มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้เกิดคุณภาพและผลลัพธ์การเรียนรู้ ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพของครูและการเปลี่ยนแปลงบทบาทของครูไปสู่ผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้ (Facilitator) จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ที่ได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ข้อหนึ่งเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพครูให้เป็นครูที่มีคุณธรรมมีจิตวิญญาณความเป็นครู มีสมรรถนะสูง

สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) แต่สภาพวิกฤตครูไทยที่ถูกมองข้ามมาโดยตลอดคือ "ภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากงานสอน" (จุไรรัตน์ และ พัสสพวรรณ, 2561) ซึ่งเป็นสภาพที่บั่นทอนเวลาและพลังของครูอย่างมาก ครูต้องใช้เวลาจำนวนมากไปกับงานอื่น เช่น การทำเอกสารประเมินงานโครงการต่าง ๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการเรียนการสอนโดยตรง ทำให้เวลาในการเตรียมการสอน การพัฒนาตนเอง หรือการเอาใจใส่ดูแลนักเรียนน้อยลง ซึ่งกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพครู

"ภาระงานอื่นที่นอกเหนือจากงานสอน" ที่ครูต้องเผชิญ เช่น งานธุรการ งานอาคารสถานที่ งานโภชนาการ นั้นส่งผลทางลบต่อประสิทธิภาพการสอนของครู (พรทิพย์, 2558) ใน 1 ปี ครูต้องใช้เวลากับกิจกรรมภายนอกชั้นเรียน (ที่ไม่ใช่การสอน) ถึง 84 วัน หรือ 42% ซึ่งส่วนใหญ่หมดไปกับการประเมินของหน่วยงานภายนอกและการอบรม (สสค., 2557, อ้างถึงใน จุไรรัตน์และพัสสพวรรณ, 2561) ภาระงานอื่นที่ล้นมือดังกล่าวส่งผลตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้คือ ภาวะหมดไฟ (Burnout) จนนำไปสู่การลาออก กลายเป็นกระแสที่หลายคนมักเกิดคำถามว่า ทำไมครูดี ๆ ถึงทยอยออกจากระบบหรือบางคนเลือกที่จะออกจากเส้นทางการเป็นครู ซึ่งการลาออกของครูย่อมส่งผลกระทบเชิงลบทั้งในด้านผู้เรียนที่เมื่อเปลี่ยนครูใหม่ทำให้การจัดการเรียนการสอนไม่ต่อเนื่อง ผู้เรียนต้องปรับตัวเข้ากับรูปแบบการสอนที่เปลี่ยนแปลงไป ด้านบุคลากรที่เพื่อนครูต้องรับภาระสอนแทนซึ่งบางครั้งอาจต้องสอนในวิชาหรือชั้นเรียนที่ไม่ถนัด และด้านองค์กรที่จะสูญเสียเวลาและทรัพยากรในการรับสมัคร การสัมภาษณ์ และการฝึกอบรมครูใหม่ (Donley, J., Detrich, R, Keyworth, R., & States, J., 2019) แทนที่จะนำทรัพยากรเหล่านี้ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของการจัดการศึกษาขององค์กร

ผลจากภาวะหมดไฟทำให้ครูไร้พลังในการพัฒนางานสอนของตนอย่างแท้จริง หนึ่งในเหตุที่นำไปสู่การลาออกกลายเป็น "ช่องว่างด้านการธำรงรักษา (Retention Gap)" ที่การศึกษาไทยไม่สามารถรั้งครูไว้ได้ หากมองอย่างรอบด้านจะเห็นได้ว่า ระบบนิเวศที่ดีของคนเป็นครูถูกละเลย เช่น ภาระงานที่มากเกินไป การอบรมที่ไม่ตอบโจทย์ นำไปสู่ภาวะหมดไฟในการสร้างความเปลี่ยนแปลงในห้องเรียนให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ การแก้ไขจึงต้องเน้นที่การลดภาระงานที่ไม่จำเป็นอย่างจริงจัง คืนครูสู่ห้องเรียน ให้ครูมีหน้าที่สอน ดูแล พัฒนา และส่งเสริมนักเรียนเพียงอย่างเดียว จัดตั้งฝ่ายบุคลากรสนับสนุนการศึกษา รับผิดชอบงานธุรการ การเงิน พัสดุ และงานประกันคุณภาพ โดยกำหนดมาตรฐานวิชาชีพที่แยกจากครู (จุไรรัตน์และพัสสพวรรณ, 2561) ปรับเปลี่ยนการพัฒนาครูให้สอดคล้องกับความต้องการจริง สร้างสภาพแวดล้อมที่ดีในการทำงานร่วมกัน สร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่เข้มแข็ง และเปลี่ยนเกณฑ์การประเมินที่วัดผลจาก "คุณภาพและผลลัพธ์การเรียนรู้" ของผู้เรียนอย่างแท้จริง เพื่อให้ครูรับรู้ว่าเป็นกำลังทำงานที่มีความหมาย (Meaning) (Deloitte Touche Tohmatsu Limited, 2025) สร้างผลกระทบเชิงบวกทั้งต่อผู้เรียนและการศึกษา รวมทั้งให้ครูได้เห็นโอกาสการเติบโต (Growth Path) ในสายอาชีพของตนสู่การเป็นผู้เชี่ยวชาญ (Glassdoor Team, 2025) อย่างสมศักดิ์ศรีของความเป็นครู

ดังนั้น การจะธำรงรักษาครูผู้ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ก่อให้เกิดผลสำเร็จของเป้าหมายที่ 4 การศึกษาที่มีคุณภาพ หรือ SDG4 ได้ จะต้องมองอย่างรอบด้าน พัฒนาระบบนิเวศของคนที่เป็นครู ทั้งด้านภาระงานที่ครูรับผิดชอบควรมุ่งเน้นที่การสอนเป็นหลัก ลดภาระงานที่ไม่ใช่การสอนลงอย่างจริงจัง การอบรมพัฒนาครูควรจัดให้เป็นแบบ Personalized Professional Development เช่น การสร้างเส้นทางการพัฒนาทักษะที่มีความหมายและเป็นประโยชน์ โดยพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ทั้งความรู้พื้นฐาน ภูมิหลัง และทักษะปัจจุบัน เพื่อให้ได้รับการพัฒนาที่จำเป็นต่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ (James Smith, 2023) สอดคล้องกับความต้องการจริงของครู และเปิดโอกาสที่เอื้อให้ครูสามารถเพิ่มพูนความรู้และประสบการณ์ในการเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน มุ่งเน้นพัฒนา "คุณภาพและผลลัพธ์การเรียนรู้" ของผู้เรียน รวมทั้งเสริมกำลังใจในการทำงาน สร้างสภาพแวดล้อมที่ดี เพื่อลดภาวะหมดไฟและไร้พลัง เสริมแรงด้วยการยกย่องเชิดชูผลงานที่สร้างความสำเร็จแก่ผู้เรียน เมื่อครูได้กลับไปทำหน้าที่หลักของตนนั่นคือ "การสอน" อันเป็นหัวใจสำคัญของคนเป็นครูแล้วนั้น จิตวิญญาณแห่งความเป็นครูผู้สร้างคนก็คงจะมั่นคงยั่งยืนมากยิ่งขึ้น

■ ช่องว่างที่มองไม่เห็น : การวิเคราะห์การตอบสนองเชิงพหุวัฒนธรรมในกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนของไทยและออสเตรเลีย : ณิชานันท์ โรจนลิขิตราษฎร์

หลักการ "การไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง" (Leave no one behind - LNOB) ถือเป็นหัวใจสำคัญของวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (2030 Agenda for Sustainable Development) ซึ่งมุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับกลุ่มประชากรที่เปราะบางและถูกละเลยมากที่สุดในสังคม (UNSDG, n.d.) ในบริบทของกระบวนการยุติธรรม เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals - SDGs) ที่ 10 ซึ่งมุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำภายในและระหว่างประเทศ และเป้าหมายที่ 16 ซึ่งส่งเสริมสังคมที่สงบสุข ยุติธรรม และมีสถาบันที่เข้มแข็ง มีความเชื่อมโยงกันอย่างแยกไม่ออก การสร้างสถาบันยุติธรรม (SDG 16) ที่เข้มแข็ง โปร่งใส และเป็นธรรมสำหรับทุกคน ถือเป็นกลไกหลักในการลดความเหลื่อมล้ำ (SDG 10) และสร้างสังคมที่ยั่งยืน (UNODC, 2019)

อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันที่สังคมมีความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม เด็กและเยาวชนจากกลุ่มชาติพันธุ์และกลุ่มวัฒนธรรมย่อย (Children and Youth from ethnic and subcultural groups) มักกลายเป็นกลุ่มที่ถูกทิ้งไว้ข้างหลังหรือถูกนำเสนอในลักษณะที่ไม่สมส่วน (disproportionately represented) ภายในกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน (The Sentencing Project, 2022) ปัญหานี้มักมีรากฐานมาจากอคติเชิงโครงสร้าง (structural racism) และการเลือกปฏิบัติในระดับสถาบัน (institutional discrimination) ที่ฝังลึกอยู่ในการบริหารงานยุติธรรมและการบังคับใช้กฎหมาย (OHCHR, 2023) นอกจากนี้ ระบบยุติธรรมส่วนใหญ่ยังถูกวิพากษ์วิจารณ์ว่ามีลักษณะ "ตาบอดทางวัฒนธรรม" (culture-blind) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด "การตาบอดทางเชื้อชาติ" (racial color-blindness) ที่ถูกนำมาใช้ในบริบทกระบวนการยุติธรรม การยึดถือแนวคิดนี้ถูกวิจารณ์ว่าเป็นอันตราย เนื่องจากทำให้ผู้คนเพิกเฉยต่อการมีอยู่จริงของอคติเชิงโครงสร้าง (Tetrault et al., 2020) โดยส่งผลให้ผู้คนหันไปมุ่งเน้นเพียงการเหยียดเชื้อชาติแบบโจ่งแจ้ง (overt racism) ในระดับปัจเจกบุคคล และมองไม่เห็นปัญหาเชิงระบบ ซึ่งการที่ระบบยุติธรรมเพิกเฉยต่อความแตกต่างนี้ นำไปสู่การไม่คำนึงถึงความหลากหลายทางด้านภาษา ศาสนา ค่านิยม และบริบทของชุมชนต่างๆ สิ่งนี้จึงกลายเป็นอุปสรรคสำคัญที่ขัดขวางการเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมของกลุ่มเหล่านี้ (Human Rights Watch, 2016)

ปรากฏการณ์นี้พบได้แม้แต่ในประเทศที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรม ตัวอย่างเช่น ออสเตรเลีย แม้ว่าออสเตรเลียจะมีระบบยุติธรรมเด็กและเยาวชนที่ก้าวหน้า อย่างไรก็ตาม ออสเตรเลียยังคงเผชิญความท้าทายเชิงโครงสร้างอย่างชัดเจน นั่นคือ การปรากฏตัวสูงเกินสัดส่วน (overrepresentation) ของเด็กและเยาวชนชาวอะบอริจินและชาวเกาะช่องแคบทอร์เรส ซึ่งเป็นชนพื้นเมืองออสเตรเลีย (First Nations) ในกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน เด็กและเยาวชนชนพื้นเมืองมีโอกาสดูถูกคุมขังมากกว่ากลุ่มอื่นถึง 27 เท่า (AIHW, 2024) นอกจากนี้ ประมาณสองในสามของจำนวนเด็กและเยาวชนทั้งหมดในสถานคุมตัวเป็นเยาวชนชนพื้นเมือง แม้ว่าพวกเขาจะเป็นเพียงประมาณ 6.6% ของประชากรออสเตรเลียในช่วงอายุ 10 – 17 ปี (AIHW, 2024) ตัวเลขเหล่านี้สะท้อนถึงความล้มเหลวของนโยบายยุติธรรมเด็กและเยาวชนกระแสหลักในการตอบสนองต่อบริบททางวัฒนธรรมและสังคมของเยาวชนชนพื้นเมือง ซึ่งเกิดจากอุปสรรคเชิงโครงสร้าง (structural barriers) ที่ 'ซ้อน' อยู่ในระบบ (Productivity Commission, 2020) รายงาน Overcoming Indigenous Disadvantage ระบุชัดเจนว่า บางนโยบาย "แม้ปรากฏเป็นกลาง" แต่เมื่อดำเนินการใช้อาจส่งผลไม่เท่าเทียมต่อชุมชนชาวพื้นเมือง (Productivity Commission, 2020) รายงานยังเน้นว่า ความผูกพันทางวัฒนธรรม (cultural connection) เป็นปัจจัยสำคัญของความเป็นอยู่ที่ดี (wellbeing) และชี้ว่าการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (shared decision-making) ระหว่างชุมชนพื้นเมืองกับรัฐบาลเป็นแนวทางที่สำคัญเพื่อแก้ปัญหาอุปสรรคเหล่านี้ (Productivity Commission, 2020)

เพื่อตอบสนองต่อความท้าทายของการปรากฏตัวสูงเกินสัดส่วนของเด็กและเยาวชนชนพื้นเมืองในระบบยุติธรรม รัฐวิกตอเรียในประเทศออสเตรเลียได้สร้างสรรค์นวัตกรรมทางศาลที่มีความหมายทางวัฒนธรรมอย่างศาลคูรี (Koori Court) โดยศาลคูรีสำหรับเด็กและเยาวชนเริ่มดำเนินการตั้งแต่ปี 2005 (Children's Court of Victoria, n.d.; Prato,

2020) กระบวนการนี้เป็นศาลกำหนดโทษ (sentencing court) ซึ่งผู้พิพากษาจะได้รับคำแนะนำจากผู้อำนวยการหรือบุคคลในชุมชนที่ได้รับการยอมรับ เพื่อให้มุมมองทางวัฒนธรรมและบริบทชีวิตของเยาวชนถูกรวมเข้าในกระบวนการตัดสินโทษ ทำให้เยาวชนสามารถอธิบายถึงชีวิตตนเองต่อหน้าผู้พิพากษา ครอบครัว และชุมชน การประเมินผลชี้ว่าศาลคูรีช่วยเสริมความเคารพและความไว้วางใจในระบบยุติธรรม และอาจช่วยลดอัตราการกระทำผิดซ้ำ (recidivism) ในกลุ่มเด็กและเยาวชนชนพื้นเมือง (Dawkins et al., 2011; McCahey, 2005) ตัวอย่างนี้แสดงให้เห็นว่า ด้วยความเข้าใจเชิงวัฒนธรรม ระบบยุติธรรมสามารถออกแบบให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรมอย่างเท่าเทียมและสร้างความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับชุมชน (Children's Court of Victoria, n.d.; Howe, 2022)

ในขณะที่ความท้าทายของออสเตรเลียปรากฏชัดในรูปแบบของการปรากฏตัวสูงเกินสัดส่วน บริบทของไทยกลับมีความซับซ้อนในลักษณะของ "การมองไม่เห็นเชิงโครงสร้าง" (structural invisibility) (Vail, 2007) กล่าวคือ ระบบยุติธรรมไม่ได้ถูกออกแบบมาให้มองเห็นหรือยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและสถานะทางกฎหมายของเด็กและเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ (Safe Child Thailand, n.d.) ปัญหานี้เริ่มต้นตั้งแต่ช่องว่างทางสถิติที่ขาดข้อมูลจำแนกตามชาติพันธุ์ (ethnically disaggregated data) ในระบบอาชญากรรมเด็กและเยาวชน (สำนักงานกิจการยุติธรรม, 2021) อีกทั้งฐานข้อมูลของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนยังคงจัดเก็บข้อมูลโดยจำแนกตามสัญชาติ (nationality) เป็นหลัก (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2568) ทำให้ไม่สามารถมองเห็นเด็กและเยาวชนกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีสัญชาติไทย หรือกลุ่มชาติพันธุ์ที่ตกหล่นทางทะเบียนราษฎรได้อย่างชัดเจน ซึ่งส่งผลให้ความท้าทายที่เด็กและเยาวชนกลุ่มนี้เผชิญอยู่มีแนวโน้มถูกมองข้ามในระดับนโยบาย อีกหนึ่งประเด็นสำคัญคือ ช่องว่างทางกฎหมาย โดยเฉพาะกับเด็กและเยาวชนไร้รัฐ (stateless children) เช่น กลุ่มกะเหรี่ยงหรืออาข่า ที่ไม่มีเอกสารพิสูจน์ตัวตน ส่งผลให้ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐาน สวัสดิการ และกลไกคุ้มครองตามกฎหมายได้อย่างเท่าเทียม จึงเป็นกลุ่มเสี่ยงสูงสุดต่อการถูกแสวงหาประโยชน์และการค้ามนุษย์ (Plan International Deutschland e.V., 2014)

เพื่อลดช่องว่างดังกล่าวและทำให้กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ถูกมองข้ามได้รับการระบุและตอบสนองอย่างเหมาะสมในระดับนโยบาย ระบบยุติธรรมเด็กและเยาวชนของไทยจำเป็นต้องยกระดับแนวทางที่ตอบสนองต่อวัฒนธรรมอย่างรอบด้าน ซึ่งสอดคล้องโดยตรงกับการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ประการแรก รัฐต้องเริ่มจากการพัฒนาโครงสร้างการเก็บข้อมูลจำแนกตามชาติพันธุ์ (ethnically disaggregated data) ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญในการตรวจจับและลดความเหลื่อมล้ำ (SDG 10) และออกแบบนโยบายที่ตั้งอยู่บนหลักฐานเชิงประจักษ์ (Council of State Governments Justice Center, 2018) ควบคู่ไปกับการทบทวนกฎหมายคุ้มครองเด็กให้ครอบคลุมเด็กทุกสถานะ รวมถึงเด็กไร้รัฐไร้สัญชาติที่มักเผชิญอุปสรรคเชิงโครงสร้างในการเข้าถึงสิทธิ (สุภาพร ขาวสวน, 2564) ในขณะเดียวกัน ระบบยุติธรรมจำเป็นต้องสร้างสถาบันที่ยุติธรรม สงบสุข และเข้มแข็ง (SDG 16) ผ่านการพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความอ่อนไหวต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรมและลดอคติที่อาจเกิดขึ้นในจุดตัดสินใจต่างๆ ของกระบวนการยุติธรรม (Chauhan et al., 2018) พร้อมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการฟื้นฟูและการตัดสินใจ ซึ่งเป็นหลักการสำคัญของระบบยุติธรรมชุมชนที่ได้รับการยืนยันในบริบทอาเซียนว่าเอื้อต่อการสร้างความยุติธรรมที่เหมาะสมตามบริบทวัฒนธรรม (โพธิ์นอก น., 2565) ตลอดจนผลักดันการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (restorative justice) และแนวทางการเบี่ยงเบนคดี (diversion) ซึ่งมีศักยภาพสูงในการลดความเหลื่อมล้ำทางชาติพันธุ์ (Annie E. Casey Foundation, 2022) เพื่อสร้างสังคมที่เป็นธรรมและยั่งยืนสำหรับทุกคน

■ ช่องว่างเชิงโครงสร้างกำลังคนสร้างสรรค์ในอุตสาหกรรมผลิตและจัดงานแสดงระดับนานาชาติของไทยเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์อย่างยั่งยืน : อรพิน โศภพัฒนานพงศ์

เศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) หมายถึง ระบบเศรษฐกิจที่สร้างคุณค่าจากวัฒนธรรม ความรู้ ความคิดสร้างสรรค์ และเทคโนโลยี ได้กลายเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจและยกระดับคุณภาพชีวิตของ

ประเทศต่าง ๆ (United Nations Conference on Trade and Development, 2022) การผลิตมูลค่าทางวัฒนธรรมผ่านสินค้า บริการ และประสบการณ์ทางศิลปะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งในมิติการเพิ่มทักษะแรงงาน (SDG4.4) และการส่งเสริมการจ้างงานที่มีคุณภาพตามแนวทางเศรษฐกิจสร้างสรรค์และมรดกวัฒนธรรม (SDG8.3) (UN General Assembly, 2015) ขณะเดียวกัน วรรณกรรมด้านเศรษฐกิจวัฒนธรรม (Cultural Economy) และกรอบนโยบายวัฒนธรรมระหว่างประเทศยังสะท้อนร่วมกันว่าการเติบโตของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ต้องตั้งอยู่บนโครงสร้างกำลังคนที่เข้มแข็ง ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาอุตสาหกรรมวัฒนธรรมและศิลปะร่วมสมัยในระยะยาว (Throsby, 2010; UNESCO, 2022) ภายใต้บริบทนี้ อุตสาหกรรมการผลิตและจัดงานแสดงสดคอนเสิร์ตและเทศกาลดนตรีระดับนานาชาติ จึงเป็นภาคส่วนที่เหมาะสมสำหรับเป็นกรณีศึกษา เนื่องจากสะท้อนทั้งศักยภาพและข้อจำกัดของระบบกำลังคนสร้างสรรค์ของไทยได้อย่างเป็นรูปธรรม

อุตสาหกรรมการผลิตและจัดงานแสดงสดคอนเสิร์ตและเทศกาลดนตรีระดับนานาชาติเป็นพื้นที่ที่สะท้อนศักยภาพของระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ของไทยได้อย่างเด่นชัดเนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยการผสมองค์ความรู้ด้านศิลปะ เทคโนโลยี และการจัดการเข้าด้วยกันเพื่อสร้างประสบการณ์ทางวัฒนธรรมร่วมสมัยที่มีคุณค่าเพิ่มสูง ความต้องการงานแสดงในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขยายตัวต่อเนื่องจากกระแสศิลปินนานาชาติที่เลือกจัดการแสดงในภูมิภาคนี้มากขึ้น (Malou Le Besq, 2025) ขณะที่ประเทศไทยเองมีจำนวนการจัดคอนเสิร์ตและเทศกาลดนตรีมากกว่า 900 งานต่อปี และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามจำนวนผู้ชมและความถี่ของการจัดงานในเมืองท่องเที่ยวสำคัญ (จิรันธิน กมลเลิศ, 2567) ปัจจัยบวกดังกล่าวผสมกับบทบาทของไทยในฐานะจุดหมายปลายทางด้านการท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ เป็นสัญญาณการเติบโตที่สะท้อนศักยภาพของประเทศในอุตสาหกรรมงานแสดงระดับภูมิภาค แม้ว่าจะยังมีช่องว่างด้านความพร้อมของโครงสร้างกำลังคนสร้างสรรค์อยู่ก็ตาม

อย่างไรก็ดี ปัจจัยสนับสนุนด้านโครงสร้างแรงงานยังไม่สามารถรองรับการเติบโตดังกล่าวได้เต็มที่ แรงงานด้านแสงเสียง เวที และงานเทคนิคของไทยยังอาศัยการเรียนรู้จากประสบการณ์ปฏิบัติงานเป็นหลัก มากกว่าการฝึกอบรมที่เป็นระบบและมีมาตรฐาน ส่งผลให้ระดับสมรรถนะของผู้ปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมากและไม่สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพที่ใช้ในงานระดับภูมิภาคและนานาชาติ (Montrivade & Panrae, 2025) นอกจากนี้ แรงงานจำนวนมากยังขาดความรู้และความเชี่ยวชาญในทักษะเฉพาะทางที่จำเป็น เช่น มาตรฐานความปลอดภัยในการจัดการแสดง การบริหารจัดการการแสดง และเทคโนโลยีดิจิทัลสำหรับงานแสดง ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญของงานผลิตการแสดงร่วมสมัยที่ต้องการความแม่นยำและมาตรฐานความปลอดภัยสูง (Harutaiworakul & Sukpatch, 2025) ขณะเดียวกัน ประเทศไทยยังขาดระบบโครงสร้างพื้นฐานด้านกำลังคนสร้างสรรค์ ไม่ว่าจะเป็นกรอบสมรรถนะ มาตรฐานอาชีพ หรือฐานข้อมูลแรงงานที่สามารถใช้วางแผนการพัฒนาได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งถูกระบุว่าเป็นข้อจำกัดสำคัญของเศรษฐกิจสร้างสรรค์ไทยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ.2566 - 2570) (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2022)

รูปแบบร่วมที่สำคัญของการพัฒนาในประเทศที่สามารถยกระดับอุตสาหกรรมงานแสดงสู่ระดับนานาชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือการจัดวางระบบพื้นฐานรองรับกำลังคนเชิงสร้างสรรค์อย่างรอบด้าน ทั้งในด้านการพัฒนาทักษะเฉพาะทาง การกำหนดมาตรฐานอาชีพที่ชัดเจน และการบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลในกระบวนการผลิตงานแสดง ตัวอย่างจากหลายประเทศสะท้อนลักษณะดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม เช่น สหราชอาณาจักรให้ความสำคัญกับการสร้างเส้นทางพัฒนาบุคลากรและทักษะเชิงสร้างสรรค์เพื่อรองรับอุตสาหกรรมที่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยีขั้นสูง (House of Commons Library, 2025) ในออสเตรเลีย การพัฒนาทักษะสร้างสรรค์ที่ไม่ถูกแทนที่ด้วยระบบอัตโนมัติควบคู่กับการเสริมความสามารถด้านดิจิทัลเป็นแนวทางหลักของนโยบายกำลังคน (Australia Council for the Arts, 2020) ส่วนสิงคโปร์มุ่งสร้างโครงสร้างสนับสนุนผ่านแพลตฟอร์มเทคโนโลยีและโครงการพัฒนาศักยภาพ เช่น Digital Presentation Grant และ Arts x Tech Lab (National Arts Council, 2021) แนวโน้มเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าความเข้มแข็งของกำลังคนสร้างสรรค์เป็น “โครงสร้างพื้นฐาน” ที่ขาดไม่ได้ของอุตสาหกรรมงานแสดงระดับนานาชาติ

เมื่อพิจารณาพัฒนาการของอุตสาหกรรมการผลิตและจัดงานแสดงของไทย ร่วมกับแนวปฏิบัติจากประเทศที่มีระบบอุตสาหกรรมการผลิตและจัดงานแสดงที่พัฒนาแล้ว จะเห็นได้ชัดเจนว่า ประเทศไทยกำลังเผชิญ “ช่องว่างเชิงโครงสร้างกำลังคนสร้างสรรค์” ซึ่งส่งผลต่อความพร้อมในการยกระดับขีดความสามารถของอุตสาหกรรมดังกล่าวในระดับภูมิภาค ประกอบด้วยสามมิติสำคัญ ได้แก่ 1) การไม่มีมาตรฐานอาชีพที่กำหนดกรอบความเชี่ยวชาญและแนวปฏิบัติที่เป็นสากล (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2022) 2) การมีระบบพัฒนาสมรรถนะเฉพาะทางที่ยังไม่เป็นระบบ (Montrivade & Panrae, 2025; Harutavorakul & Sukpatch, 2025) และ 3) การขาดข้อมูลเชิงระบบด้านกำลังคนสร้างสรรค์ที่จำเป็นต่อการวางแผนพัฒนาทักษะและนโยบายแรงงานในระยะยาว (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2022) ถึงแม้ว่าภาพรวมกิจกรรมของอุตสาหกรรมงานแสดงในไทยจะขยายตัวทั้งในด้านจำนวนงาน การเคลื่อนตัวของศิลปินนานาชาติ และความนิยมของกิจกรรมวัฒนธรรมร่วมสมัย (จิรินธิน, 2024; Malou Le Besq, 2025) แต่ช่องว่างทั้งสามมิตินี้ ยังคงเป็นพื้นที่สำคัญสำหรับการเสริมสร้างขีดความสามารถที่ต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของประเทศในมิติทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ และคุณค่าทางสังคมในระยะยาวบนพื้นฐานของการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์

การยกระดับขีดความสามารถของประเทศไทย ในด้านอุตสาหกรรมการผลิตและจัดงานแสดงคอนเสิร์ตและเทศกาลดนตรีระดับนานาชาติ ควรมุ่งเน้นการลดช่องว่างเชิงโครงสร้างกำลังคนสร้างสรรค์ทั้งสามมิติในระดับนโยบายอย่างเป็นระบบ โดยประการแรก การพัฒนามาตรฐานอาชีพควรถูกกำหนดให้เป็นกรอบอ้างอิงกลางของอุตสาหกรรม เพื่อสร้างความชัดเจนด้านบทบาทงาน ความเชี่ยวชาญ และระดับคุณภาพวิชาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้ประกอบการในตลาดงานแสดงร่วมสมัย ประการที่สอง การเสริมสร้างสมรรถนะกำลังคนควรได้รับการออกแบบในระดับนโยบายให้สามารถบูรณาการกลไกการเรียนรู้จากหลายภาคส่วน ทั้งภาคการศึกษา ภาคอุตสาหกรรม และภาคศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้การพัฒนาสมรรถนะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงเชิงเทคโนโลยีและโครงสร้างเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และประการสุดท้าย การพัฒนากลไกข้อมูลด้านกำลังคนสร้างสรรค์ควรถูกรวมเป็นองค์ประกอบสำคัญของนโยบายสนับสนุนอุตสาหกรรม เพื่อใช้ประเมินทิศทางการพัฒนาสมรรถนะในอนาคตและกำหนดมาตรการพัฒนากำลังคนอย่างเป็นระบบและมีหลักฐานเชิงประจักษ์รองรับ การดำเนินงานในทั้งสามมิตินี้จะช่วยวางรากฐานที่สำคัญต่อการยกระดับสมรรถนะของอุตสาหกรรมการผลิตและจัดงานแสดงของประเทศ และสนับสนุนการพัฒนาอย่างยั่งยืนด้านเศรษฐกิจสร้างสรรค์

■ บทสรุป

เรื่องราวทั้ง 4 ที่สะท้อนให้เห็นถึงช่องว่างของการดำเนินงานที่จะนำไปสู่การพัฒนาทั้งในมิติของนักเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษาภาครัฐที่ไม่ใช่โรงเรียน และอาชีพอิสระที่ต่างมีแง่มุมที่เกี่ยวกับการศึกษาที่แตกต่างกัน ในเรื่องของสมรรถนะของผู้เรียนและการสร้างแรงจูงใจของครูนั้น แม้ว่าจะสอดคล้องกับตัวชี้วัดการพัฒนาของ SDG4 ในข้อที่ 4.7 ที่ว่า ผู้เรียนทุกคนได้รับความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนซึ่งในบทความนี้ได้สะท้อนว่า ทักษะที่จำเป็นไม่ใช่ความรู้เพียงอย่างเดียว แต่เป็นสมรรถนะของผู้เรียนที่หลากหลาย ซึ่งการจัดการศึกษาในปัจจุบันยังไม่สามารถบรรลุให้เกิดขึ้นได้ เนื่องจากข้อจำกัดที่ครูยังต้องสอนที่เน้นไปสู่การตอบตัวชี้วัดด้านความรู้มากกว่า และในส่วนของครูนั้น ตามเป้าหมายย่อยที่ 4c ที่เน้นการเพิ่มจำนวนครูที่มีคุณภาพให้เพียงพอ แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศไทยมีใช้เรื่องจำนวนครู แต่เป็นการรักษาครูที่ดี ที่ต้องการสอนให้อยู่ในระบบการศึกษาให้นานที่สุด ช่องว่างของการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะการเรียนรู้ที่ตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลก และช่องว่างของการส่งเสริมให้ครูที่มีคุณภาพสามารถทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งที่ต้องขบคิดถึงรากเหง้าของปัญหาให้มากขึ้น และเมื่อพิจารณาระบบการศึกษาของไทยในภาพรวมทั้งการศึกษาขั้นพื้นฐานและอุดมศึกษาไปจนถึงการพิจารณาความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตทั้งภาครัฐและเอกชน จะพบว่ายังมีช่องว่างของการผลิตและส่งต่อผู้เรียนที่ตรงกับความต้องการอยู่มาก แม้ว่าในปัจจุบันจะมีนโยบายที่นำความต้องการของภาค

ผู้ใช้บัณฑิตมาเป็นเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาโดยเฉพาะด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีระดับสูงที่เมื่อเรียนจบแล้วต้องทำงานได้ทันทีผ่านหลักสูตรการเรียนการสอนในลักษณะการร่วมผลิตรระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและสถานประกอบการเช่น CWIE (Cooperative and work Integrated Education) ซึ่งยังมีเพียงบางวิชาชีพที่สามารถดำเนินการได้อย่างไรก็ดี หากการศึกษาขั้นพื้นฐานและอาชีวศึกษาซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศยังคงสอนในลักษณะเดิมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสอบผ่านมากกว่าการนำความรู้ที่ได้ไปใช้งานได้จริง การส่งเสริมให้ผู้สำเร็จการศึกษาทั้งหมดสามารถออกไปทำงานได้เมื่อเรียนจบดังเช่นเป้าหมายของการศึกษาขั้นพื้นฐานคงเป็นไปได้ยาก ดังนั้น การกำหนดกรอบโครงสร้างทางการศึกษาที่จะนำพาประเทศไทยไปสู่ไทยแลนด์ 4.0 คือการเปลี่ยนผ่านจากเศรษฐกิจแบบเดิมไปเป็นเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม (Value-Based Economy) จึงควรมีทิศทางการสร้างเยาวชนในระยะยาวที่ส่งเสริมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาจนถึงอุดมศึกษา และในขณะเดียวกันก็เพิ่มการ Upskill และ Reskill แรงงานที่ทำงานอยู่ในปัจจุบันไปพร้อมกันด้วย

จากเป้าหมายการศึกษาที่ว่า “จะไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” นั้น มักจะมองไม่เห็นเยาวชนที่ทำผิดและเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเท่าที่ควร อาจเพราะเป็นคนส่วนน้อยในสังคมและถูกมองว่าเป็นสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ การจะแก้ไขพฤติกรรมหรือพัฒนาทำได้ยากและใช้เวลา อีกทั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบหลักคือ กระทรวงยุติธรรม ยังไม่มีกระบวนการบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานอื่นที่สามารถร่วมกันแก้ปัญหาได้อย่างชัดเจน ไม่มีหน่วยงานทางการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญเข้าไปร่วมมืออย่างเป็นระบบดังเช่นในต่างประเทศ จากการศึกษาข้อมูลของประเทศออสเตรเลียจะเห็นได้ชัดเจนว่ามีความแตกต่างจากประเทศไทย กล่าวคือ ออสเตรเลียได้พยายามพิจารณาปรับแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการใช้นโยบายเดียวหรือแนวทางเดียวในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับเยาวชนผู้กระทำผิดโดยไม่สนใจความแตกต่างของบริบททางเชื้อชาติและสถานะทางกฎหมาย เพราะโดยพื้นฐานของประชาชนในประเทศจะมีความคุ้นชินถึงการอยู่ร่วมกันบนความหลากหลาย ซึ่งเมื่อพิจารณาโครงสร้างทางประวัติศาสตร์ที่สะท้อนภาพของสังคมพหุวัฒนธรรม (Multiculturalism) จากการที่ประชากรทั่วโลกเดินทางเข้ามา อย่างไรก็ตาม ช่องว่างระหว่างปัญหาที่เกิดขึ้นกับแนวทางแก้ไขยังคงมีอยู่ การจะแก้ไขปัญหาที่ยั่งยืนอาจเป็นเรื่องของการรับคนกลุ่มนี้กลับมาในสังคมด้วยการสร้างอาชีพ สร้างรายได้ เพื่อให้แน่ใจว่าจะได้รับการยอมรับจากสังคมภายนอกได้อีกครั้งและเรื่องของกลุ่มคนที่ทำงานสร้างสรรค์ อาชีพอิสระที่มีหลากหลายและจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ คนกลุ่มนี้จะสามารถขับเคลื่อนเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดีและโดยมากจะส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรมด้าน Soft Power อันเป็นหนึ่งในนโยบายการบริหารประเทศ จาก 2 ประเด็นดังกล่าวสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ 8 การส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืน ครอบคลุม เกิดการจ้างงานอย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพและงานที่เหมาะสมสำหรับทุกคน ในเรื่องของการสร้างสรรค์นวัตกรรมและยกระดับเพื่อเพิ่มผลผลิตทางเศรษฐกิจ การส่งเสริมการจ้างงาน การศึกษาและการฝึกอบรมเยาวชนที่ไม่ได้อยู่ในระบบการศึกษา รวมถึงการจ้างงานที่เป็นธรรมสำหรับทุกคน

การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาในปี ค.ศ.2030 ที่กำลังจะถึงนี้ อาจยังมีช่องว่างให้เห็นอยู่ สิ่งสำคัญคือ การที่ภาครัฐซึ่งมีหน้าที่หลักในการส่งเสริมและสนับสนุนมองเห็นปัญหาที่เกิดขึ้นหรือไม่ ได้มีแผนงานการดำเนินการแก้ไขอย่างไรเพื่อที่จะขับเคลื่อนประเทศไทยไปสู่ความยั่งยืนได้อย่างแท้จริง

References

- Amnesty International. (2001, August 27). *Racism and the administration of justice* (Report No. ACT 40/025/2001). <https://www.amnesty.org>
- Annie E. Casey Foundation. (2022). *Diversion: A hidden key to combating racial and ethnic disparities in juvenile justice*. <https://www.aecf.org>

- Australia Council for the Arts. (2020). *Creative Australia framework*. <https://creative.gov.au>
- Australian Institute of Health and Welfare. (2024, October). *Youth justice in Australia 2023–24*. AIHW. <https://www.aihw.gov.au>
- Australian Institute of Health and Welfare. (2024, December 13). *Youth detention population in Australia 2024*. www.aihw.gov.au.
- Chauhan, P. R., Reppucci, N. D., Burnette, M. L., & Reiner, I. (2018). *Racial and ethnic disparities in the police handling of juvenile cases*. Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention. <https://www.ojp.gov>
- Chaowasuan, S. (2021). Analysis of problems and obstacles in education for stateless children in Thailand. *Journal of Politics, Administration and Law*, 13(2). <https://buuir.buu.ac.th>
- Chavati, K. (2025). Educational administrative crisis and student performance in Northeast Thailand: A mixed-methods research and development study of four provinces. *Insights into Modern Education (i-ME)*, 2(3), 55–78.
- Children’s Court of Victoria. (n.d.). *Koori Court*. <https://www.childrenscourt.vic.gov.au>
- Council of State Governments Justice Center. (2018). *Identifying racial and ethnic disparities in the criminal and juvenile justice systems through data collection*. <https://csgjusticecenter.org>
- Dawkins, Z., Brookes, M., Middlin, K., & Crossley, P. (2011). *County Koori Court: Final evaluation report*. County Court of Victoria. <https://www.countycourt.vic.gov.au>
- Deloitte Touche Tohmatsu Limited. (2025). *2025 Gen Z and Millennial Survey: Growth and the pursuit of money, meaning, and well-being*. Deloitte Global. <https://www.deloitte.com>
- Department of Juvenile Observation and Protection. (2025). *Statistical report on juvenile cases, fiscal year 2025: Quarterly report*. Department of Juvenile Observation and Protection. <https://admin.djop.go.th>
- Donley, J., Detrich, R., Keyworth, R., & States, J. (2019). *Teacher turnover impact*. The Wing Institute. <https://www.winginstitute.org>
- Glassdoor Team. (2025). *Why Gen Z is redefining work*. <https://www.glassdoor.com>
- Harutaivorakul, T., & Sukpatch, K. (2025). Confirmatory factor analysis of production conditions affecting export competitiveness in pop music cultural tourism of Thailand. *Journal of Social Science and Cultural*, 9(6), 196-208.
- House of Commons Library. (2025). *Creative industries*. <https://commonslibrary.parliament.uk>
- Howe, C. (2022, October 8). *Victoria’s first Koori Court marks 20 years of improving experience of First Nations people in justice system*. ABC News. <https://www.abc.net.au>
- Human Rights Watch. (2016, February 8). *Racism and the administration of justice*. <https://www.hrw.org>
- Incharad, R., & Chongklang, S. (2024). Effects of competency-based learning using community-based approaches on academic achievement and self-management competencies of Grade 3 students. *Ratchaphruek Journal*, 22(3), 146–160.
- Institute for Research and Educational Development. (2024). *Education for sustainable development: From concept to practice*. Sornabodin.

- International Service for Human Rights. (2025, October 7). *Racial discrimination permeates all layers of the criminal justice system*. <https://ishr.ch>
- Jainmalai, P. (2024). *Strategies for developing teacher competencies in 21st-century learning: Si Sangwan School, Khon Kaen*. Office of the Teachers' Civil Service and Educational Personnel Commission.
- Kamonlert, J. (2024). Concerts explode with excitement! Thailand holds 900 events in one year, generating over 20 billion baht. *The Standard*. <https://thestandard.co>
- Le Besq, M. (2025). *Southeast Asia's concert and world tour scene: A quiet market?*. <https://www.thailand-business-news.com>
- McCasey, B. (2005). A critical evaluation of the Koori Court division of the Victorian Magistrates' Court. *Deakin Law Review*, 10(2), 715–736. <https://doi.org/10.21153/dlr2005vol10no2art298>
- Montrivade, V., & Panrae, P. (2025). The path of sound: Habitus and capital accumulation of sound designers. *Damrong Journal of The Faculty of Archaeology Silpakorn University*, 24(1), 239-264.
- National Arts Council. (2021). *National Arts Council Annual Report 2020–2021*. Singapore National Arts Council.
- National Library, Parliament of Thailand. (2023). *Education Sandbox*. <https://library.parliament.go.th>
- National PISA Center, Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology. (2025). *PISA 2022 results: Mathematics, reading, and science (full report)*. Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology.
- OECD. (2018). *The future of education and skills: Education 2030*. OECD Publishing.
- Office of Educational Area Innovation Administration. (2019). *Education Area Innovation Act B.E. 2562 (2019)*. <https://www.edusandbox.com>
- Office of Justice Affairs. (2021, October). *Progress report on Sustainable Development Goal 16*. <https://www.oja.go.th>
- Office of the Basic Education Commission. (2021). *Draft user manual for the basic education curriculum framework*. <https://cbethailand.com>
- Office of the Higher Education, Science, Research and Innovation Policy Council. (2021). *Proposal for alternative higher education approaches (Higher Education Sandbox)*. <http://www.nxpo.or.th>
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2026). *Thailand's SDGs Dashboard*. <http://sdgdashboard.nesdc.go.th>
- Office of the National Economic and Social Development Council, Prime Minister's Office. (2022). *The 13th National Economic and Social Development Plan (2023–2027)*. Royal Gazette. <http://www.ratchakitcha.soc.go.th>
- Office of the High Commissioner for Human Rights. (2023, September 28). *Systemic racism pervades US police and justice systems, UN Mechanism on Racial Justice in Law Enforcement says in new report urging reform*. OHCHR. <https://www.ohchr.org>
- Office of the Secretary-General, Office of the Basic Education Commission. (2017). *National education plan B.E. 2560–2579 (2017–2036)*. Ministry of Education.

- Office of the Secretary-General, Office of the Basic Education Commission. (2025). *Processes and outcomes of using competency-standard-based curricula in primary schools*. Prikwan Graphic.
- Phonok, N. (2023). Comparative analysis of community justice systems in ASEAN countries. *Journal of Justice Processes*, 15(3), 133–161.
- Plan International. (2014, December 18). *Die unsichtbaren Kinder*. Plan.de. <https://www.plan.de>
- Prasarnsap. (2025). Competency-based curriculum in Thailand: Adapting education to global and local needs. *Journal of Education, Silpakorn University*, 23(1), 56–85.
- Prato. (2020, November). *The Children's Koori Court in Victoria [PowerPoint presentation]*. Children's Court of Victoria. <https://www.childrenscourt.vic.gov.au>
- Productivity Commission. (2020). *Overcoming Indigenous Disadvantage: Key Indicators 2020*. Pc.gov.au. <https://www.pc.gov.au>
- Research and Support Center for Sustainable Development Goals. (2025). Introductory information on the SDGs. <http://www.sdgmovement.com>
- Sachs, J. D., LaFortune, G., Fuller, G., & Lablonovski, G. (2025). *Financing Sustainable Development to 2030 and Mid-Century: Sustainable Development Report 2025*. SDSN; Dublin University Press. <https://www.dublinuniversitypress.com>
- Safe Child Thailand. (n.d.). *Ethnic minorities in Thailand*. <https://www.safechildthailand.org>
- SDGmove. (2021, May 28). *SDG vocab | 12 – Education for sustainable development*. <https://sdgmovement.com>
- Smith, J. (2023). *Personalizing professional development: What you need to know*. <https://www.openlms.net>
- Sudrung, J., & Thanompongchat, P. (2018). Thinking outside the box: Teacher development: Solving problems at the right point. *Journal of Education, Chulalongkorn University*, 46(2), 387–393.
- Sustainable Development Solution Network. (2025). *Sustainable Development Report 2025: Financing Sustainable Development to 2030 and Mid-Century Includes the SDG Index and Dashboards*.
- Tetrault, J. E., Bucerius, S. M., & Haggerty, K. D. (2020). Multiculturalism under confinement: Prisoner race relations inside Western Canadian prisons. *Sociology*, 54(3), 534–555. <https://doi.org/10.1177/0038038519882311>
- Thabtimthong, P. (2015). *Analysis of the effect of time use on teaching workload and teachers' teaching effectiveness in schools under the Basic Education Commission*, Master's thesis, Chulalongkorn University].
- The Sentencing Project. (2022, October). *Disproportionate minority contact in the juvenile justice system*. <https://www.sentencingproject.org>
- Throsby, D. (2010). *The economics of cultural policy*. Cambridge University Press.
- United Nations Conference on Trade and Development. (2022). *Creative economy outlook 2022: The international year of creative economy for sustainable development: Pathway to resilient creative industries (UNCTAD/DITC/TSC/2022/1)*. United Nations Conference on Trade and Development. <https://digitallibrary.un.org>

- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO). (2022). *Culture | 2030 indicators*.
<https://unesdoc.unesco.org>
- United Nations General Assembly. (2015). *Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development (A/RES/70/1)*. UN.
- United Nations Sustainable Development Group (UNSDG). (n.d.). *Leave no one behind*. Retrieved November 17, 2025, from <https://unsdg.un.org>
- UNODC. (2019). *Ensuring quality of legal aid services in criminal justice processes: Practical guidance and promising practices*. <https://www.unodc.org>
- Vail, P. (2007). Thailand's Khmer as 'invisible minority': Language, ethnicity and cultural politics in north-eastern Thailand. *Asian Ethnicity*, 8(2), 111-130. <https://doi.org/10.1080/14631360701416035>
- Wing Institute. (n.d.). *Teacher retention & turnover: All Wing resources*. www.winginstitute.org